

22 Projectes transformadors

Joventut esportiva, societat activa

**Diputació
Barcelona**

www.diba.cat

Projecte transformador

Joventut Esportiva, Societat Activa

**Diputació
Barcelona**

Autors:

Ingrid Hinojosa Alcalde
Belén Mas Mateu

Direcció i coordinació tècnica dels continguts:

Àrea d'Educació, Esports i Joventut de la Diputació de Barcelona.

1a edició: març de 2023

© de l'edició: Diputació de Barcelona

Edició i producció:

Subdirecció d'Imatge Corporativa i Promoció Institucional

Maquetació:

Pleca Digital, SL, Edicions MIC.

Dipòsit legal: B 6353-2023

Sumari

PRESENTACIÓ DEL DIPUTAT	5
<hr/>	
1. QUÈ PRETENÍEM?	6
1.1. Antecedents i diagnòstic inicial	7
1.2. Objectius del projecte	8
<hr/>	
2. QUÈ HEM FET?	10
2.1. Ajuts a la pràctica esportiva per a col·lectius vulnerables	11
2.2. Programes esportius: esport i comunitat	12
2.3. Suport a la incorporació municipal d'educadores i educadors esportius	13
2.4. Comunitat JESA	15
<hr/>	
3. QUIN IMPACTE HEM TINGUT?	20
3.1. Dades d'impacte global	21
3.2. L'impacte de JESA detectat en el cercle de comparació intermunicipal	21
<hr/>	
4. MANUAL D'ACCIÓ PER A LA INCORPORACIÓ D'EDUCADORES I EDUCADORS ESPORTIUS DEL PROJECTE TRANSFORMADOR JOVENTUT ESPORTIVA, SOCIETAT ACTIVA	23
4.1. Marc teòric	24
4.2. Model d'intervenció	25
4.3. Figura de l'educadora o educador esportiu	26
4.4. Instruments que acompanyen l'actuació	28
4.5. Pautes per a la implementació de l'actuació en altres territoris	29
4.6. Aspectes rellevants per a la implementació de l'actuació	29
4.7. Impacte multidimensional al territori	30
<hr/>	
5. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	31

Presentació

Des de l'Àrea d'Educació, Esports i Joventut de la Diputació de Barcelona considerem imprescindible promoure l'equitat en la pràctica esportiva i lluitar contra l'abandonament esportiu i el sedentarisme de joves i adolescents. Un cop s'arriba a l'adolescència, el 33% dels nois i el 40% de les noies deixen de fer esport i activitat física, augmentant l'abandonament esportiu si es viu en situació vulnerable i de pobresa familiar. A més, la pandèmia va impactar de forma negativa en el benestar dels joves, disparant-se el consum de pantalles i augmentant l'abandonament esportiu.

L'activitat física i l'esport tenen una clara funció socialitzadora, de vincle i de participació però també una funció educadora en hàbits saludables, en actituds vitals positives i en el desenvolupament de les persones joves. La pràctica esportiva també és una pràctica de ciutadania i una oportunitat per acompanyar els joves en els seus trajectes vitals.

Estem compromesos amb la transformació de la societat a través de l'esport i per això hem posat en marxa el projecte «Joventut Esportiva, Societat Activa (JESA)» dotat amb 5,7 milions d'euros i amb un impacte que arriba a una xarxa de 218 ens locals de la demarcació de Barcelona.

Treballem amb els municipis per facilitar una pràctica esportiva sostenible i segura, generadora de benestar i de qualitat de vida. Hi hem posat al seu abast diferents recursos activadors com la contractació de l'educador/a esportiu/va al carrer, els ajuts econòmics per a col·lectius vulnerables o impulsant programes municipals d'activitat esportiva continuada, dins l'àmbit d'Esport i Comunitat.

Alhora, el projecte JESA ofereix als municipis acompanyament presencial al territori, la xarxa d'intercanvi entre els equips d'educadores i educadors esportius i el personal tècnic municipal i la generació de coneixement i de formació especialitzada. Posant el focus, sempre, en clau d'equitat.

És un projecte transformador perquè canvia unes dinàmiques negatives que resten qualitat de vida a les persones joves. Volem afavorir una pràctica esportiva educadora que les ajudi a activar-se, a formar part de la comunitat i a definir millor els seus projectes de futur amb les màximes oportunitats.

Us convido a llegir el present document d'impacte que presenta el balanç del projecte i del treball realitzat en el territori.

David Escudé
Diputat d'Esports

Què preteníem?

01.

1.1. ANTECEDENTS I DIAGNÒSTIC INICIAL

L'abandonament gradual de la pràctica esportiva és un fenomen freqüent en arribar a l'adolescència. Les darreres dades de Catalunya, recollides en la publicació *Els hàbits esportius dels escolars de Catalunya 2016*, coordinada pel Consell Català de l'Esport, confirmen que el percentatge de pràctica disminueix del 80,5 % a quart-sisè de primària al 71,1 % a primer-segon d'ESO. Aquests índexs segueixen a la baixa a mesura que avança l'edat dels adolescents, fins a situar-se en un 67,7 % de pràctica d'activitat físico-esportiva a tercer-quart d'ESO. La davallada en el pas de primària a secundària s'accentua en el cas de les noies, en què el descens és de prop del doble que en el cas dels nois (noies: 16,9 punts menys, del 77 % a sisè de primària al 60,9 % a quart d'ESO; nois: 9,5 punts menys, del 84 % a sisè de primària al 74,5 % a quart d'ESO).

El fenomen esmentat d'abandonament esportiu en l'adolescència té com a resultat que el 2016 **un de cada tres joves no feia activitat física. En el cas de les noies la xifra disminuïa a dues de cada cinc.** A més, només el 37,5 % complien les orientacions de l'Organització Mundial de la Salut amb relació al temps i la intensitat de la pràctica físicoesportiva diària (Ministerio de Cultura y Deporte, 2021).

La situació descrita es veu agreujada en contextos socioeconòmics desfavorables, en els quals està estudiat que la pràctica esportiva disminueix en relació amb la de la població general (Beenackers *et al.*, 2012). Aquest és el cas de molts municipis de la província de Barcelona, segons el que es desprèn d'algunes dades del 2021 vinculades a la vulnerabilitat social i referides a Catalunya. En concret, la taxa de **risc de pobresa o exclusió social** va ser del 25,9 %, és a dir, una de cada quatre persones es trobaven en aquesta situació (Idescat, 2021). En el cas dels joves, resulten especialment preocupants la taxa d'abandonament prematur dels estudis, del 14,8 % (Departament d'Educació, 2021), i la taxa d'atur dels d'edats compreses entre 15 i 24 anys, del 28,9 % (Eurostat, 2021). Aquesta situació de vulnerabilitat genera barreres en els joves per accedir a la formació i al món laboral, cosa que, consegüentment, afecta el seu desenvolupament individual, social i econòmic.

La problemàtica que dona origen a aquest projecte és la constatació que l'adolescència és una època en què conflueixen una tendència demostrada a l'abandonament de la pràctica esportiva i un augment dels factors de risc associats a problemes d'adaptació social i de salut (consum de substàncies nocives, conductes sexuals de risc, estereotips de gènere, gestió del món virtual, assetjament escolar, etc.). Aquesta situació es pot veure agreujada en circumstàncies socioeconòmiques desfavorables.

L'activitat física i l'esport, utilitzats de manera pedagògica i educativa, pel seu caràcter socialitzador i participatiu, afavoreixen les relacions i la comunicació amb col·lectius tradicionalment exclosos i amb pocs espais de participació social.

Diversos estudis han descrit els **múltiples beneficis i aportacions de la pràctica esportiva per al col·lectiu de joves** en general i el de joves en situació d'exclusió social en particular (Collins, 2014; Collins i Bilge, 2020). La pràctica d'activitat física permet el foment d'estils de vida saludables i, per tant, és una eina de prevenció de conductes de risc i del sedentarisme. A més, mitjançant la pràctica esportiva en grup, es poden treballar diverses aptituds i capacitats que, més enllà del vessant esportiu, es poden transferir a l'àmbit personal i social.

En el mateix sentit, l'esport pot servir com a aspecte clau per tal d'estimular el desenvolupament de les habilitats socials dels joves. Geudens i Schroeder (2011) fan un recull d'alguns dels principals beneficis de l'esport: fomenta un estil de vida saludable, possibilita una manera positiva de passar el temps lliure i de lleure, trenca l'aïllament social, genera un sentit d'identitat personal i un sentiment de pertinença, i ajuda a aprendre a gestionar les emocions. En aquest últim cas, l'esport ofereix un entorn en què els joves poden aprendre a alliberar les seves emocions de manera segura (agressions, frustracions, etc.), i ensenya a millorar l'autocontrol i l'autodisciplina.

Tot i el potencial de l'esport, també és important reconèixer les seves mancances i la necessitat d'incorporar **intencionalitat pedagògica** en les intervencions a través de **professionals altament qualificats**, i dur a terme, així mateix, altres intervencions més enllà de la pràctica esportiva que contribueixin a reduir les desigualtats estructurals (Collins i Kay, 2014).

A més, l'activitat física i l'esport esdevenen un canal de captació i comunicació directa amb els joves per tal de poder-los **oferir oportunitats i fomentar itineraris** més

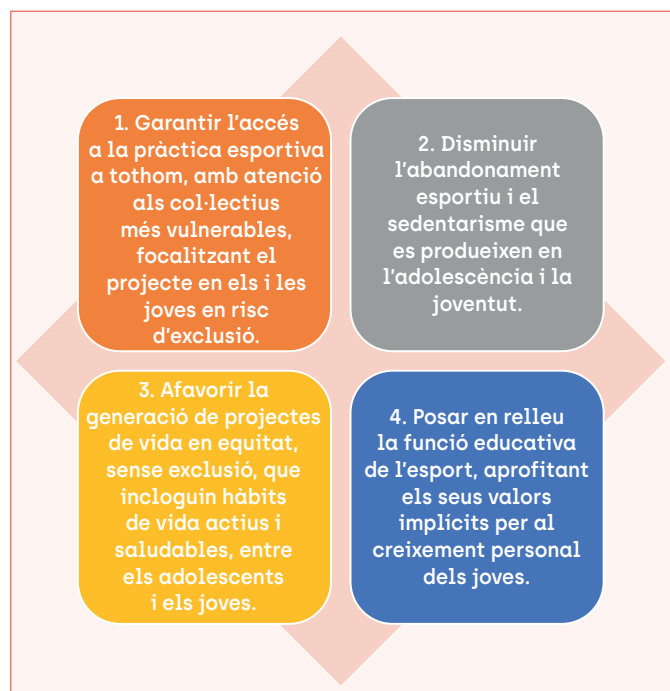
enllà de la pràctica esportiva, i poden servir també per orientar-los en l'àmbit formatiu i/o laboral.

1.2. OBJECTIUS DEL PROJECTE

El projecte **Joventut Esportiva, Societat Activa** (JESA) és un dels 22 projectes transformadors que promou la Diputació de Barcelona. S'inscriu en l'esfera dels projectes focalitzats en les persones, que tenen per funció proporcionar respostes en forma de política pública als reptes socials globals que es desencadenen al territori en àmbits crucials com ara la inclusió social, la sostenibilitat urbana, econòmica i mediambiental, les relacions interculturals o les perspectives necessàries en l'abordatge dels reptes socials.

L'objectiu principal del projecte Joventut Esportiva, Societat Activa és lluitar contra l'abandonament esportiu i el sedentarisme durant l'adolescència, especialment pel que fa a joves en situacions socioeconòmiques desfavorables, per tal que tornin a gaudir de pràctiques físicoesportives i així assoleixin actituds vitals positives.

Per tal de donar resposta a aquest objectiu, el projecte Joventut Esportiva, Societat Activa s'ha proposat abordar els objectius estratègics següents:

Els principals **objectius de desenvolupament sostenible** (Assemblea General de les Nacions Unides, 2015) que s'aborden mitjançant aquest projecte són els següents:

- ODS 3: garantir una vida sana i promoure el benestar de totes les persones de totes les edats.
- ODS 4: garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom.
- ODS 5: aconseguir la igualtat de gènere i empoderar totes les dones i nenes.
- ODS 10: reduir la desigualtat als països i entre els països.
- ODS 11: aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles.
- ODS 17: enfortir els mitjans per implementar i revitalitzar l'Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible.

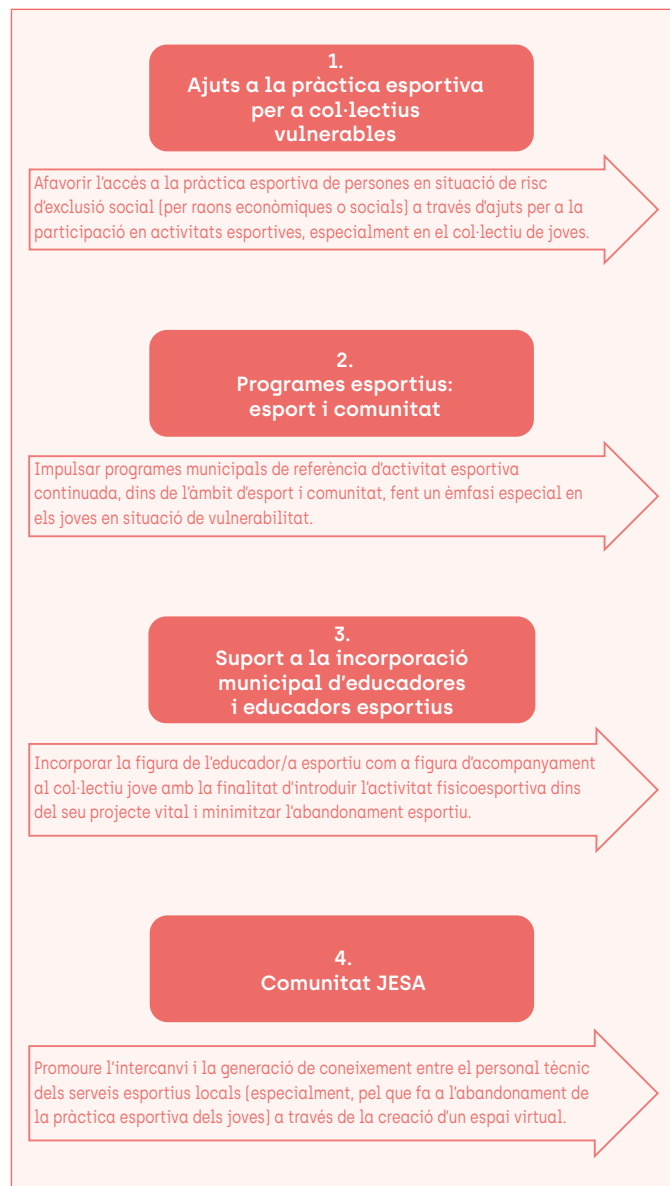
Juntament amb el projecte Joventut Esportiva, Societat Activa, l'Àrea d'Educació, Esports i Joventut de la Diputació de Barcelona ha impulsat altres projectes transformadors amb finalitats comunes, que posen l'atenció en el col·lectiu de joves i en els equipaments i espais on es duen a terme les actuacions de transformació social:

- **Noves Oportunitats Educatives (NOE) 4.10:** treballa per reduir l'abandonament escolar prematur (AEP) entre les persones joves de 16 a 24 anys, posant en valor i potenciant el paper dels governs i els contextos locals. Aquesta fita s'aconsegueix a través del següent: la creació d'un sistema integral d'identificació i d'acompanyament personal, noves perspectives d'abordatge de l'AEP, el reforç dels serveis locals, la millora de l'equitat educativa (amb una oferta de noves oportunitats) i el foment de la socialització, l'autonomia i la vinculació de la població juvenil amb el seu entorn mitjançant els equipaments juvenils.
- **Escolta Jove:** neix a partir de les conseqüències de la pandèmia produïda per la COVID-19 i el seu impacte negatiu en el desenvolupament vivencial de la població jove. El que pretén aquest projecte és reforçar els serveis locals de joventut dels municipis amb personal competent en l'àmbit socioeducatiu i/o de la psicologia social i que treballi en el medi obert, i també reforçar les funcions d'informació, orientació i acompanyament vivencial de les persones joves, en el marc d'actuacions de prevenció, detecció i intervenció des dels serveis locals de joventut.
- **Equipaments 2030, responsables i educadors:** a través dels diferents instruments de cooperació, es promouen els equipaments i espais municipals educatius, esportius i de joventut com a instal·lacions que vagin més enllà de l'edifici i esdevinguin participatives, accessibles, igualitàries i sostenibles. Són equipaments que fomenten la ciutadania activa i la participació en la seva gestió i governança; garanteixen l'accés universal i equitatiu a tota la ciutadania, sense cap mena de barreira ni discriminació; garanteixen i promouen la igualtat i la dignitat de totes les persones, i són equipaments sostenibles i ambientalment compromesos amb la lluita contra el canvi climàtic i amb l'eficiència energètica i l'economia circular.

Què hem fet?

02.

Per tal d'abordar els objectius estratègics del projecte, s'han impulsat quatre blocs d'intervenció:

- En l'atorgament d'ajuts o beques que es poden abonar directament als beneficiaris finals.
- En la bonificació de quotes per a les activitats esportives en què participen les persones en situació de vulnerabilitat.
- En ajuts que ofereixin suport econòmic a través de les entitats organitzadores d'activitats esportives en què participen persones en risc d'exclusió social.

2.1. AJUTS A LA PRÀCTICA ESPORTIVA PER A COL·LECTIUS VULNERABLES

Aquest primer bloc d'intervenció es basa en un suport econòmic per a persones en situació de risc d'exclusió social, especialment el col·lectiu de joves, amb l'objectiu d'afavorir la seva participació en activitats esportives: extraescolars, campus esportius, participació continuada en programes esportius, etc.

El suport de l'ens local receptor de l'ajut cap als destinataris finals pot consistir, entre altres, en el següent:

Aquest ajut només pot anar destinat a les persones que estan en situació de risc d'exclusió social, i no se'n poden beneficiar la resta de participants en l'activitat.

Aquest suport va estar disponible l'any 2020, amb un import atorgat d'aproximadament 750.000 euros. Amb la voluntat de facilitar l'accés a la pràctica esportiva a un major nombre de persones, especialment joves, es va incrementar el pressupost durant l'any 2021, amb un total aproximat de 930.000 euros, xifra que s'ha mantingut els anys 2022 i 2023, atesa la necessitat social existent.

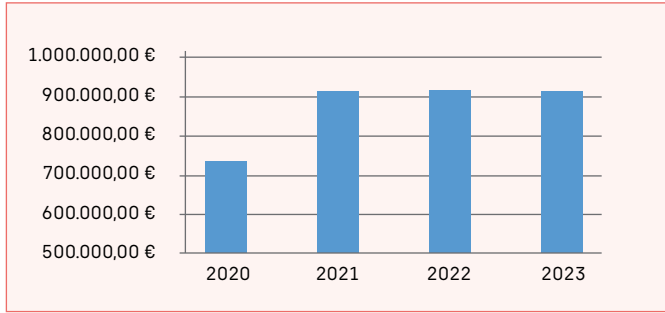

Figura 1. Ajuts a la pràctica esportiva per a col·lectius vulnerables: evolució del pressupost per anys

El nombre d'ens locals sol·licitants es manté estable en cada convocatòria. L'any 2022 es va arribar a 211 municipis de la província de Barcelona que van sol·licitar aquest ajut econòmic.

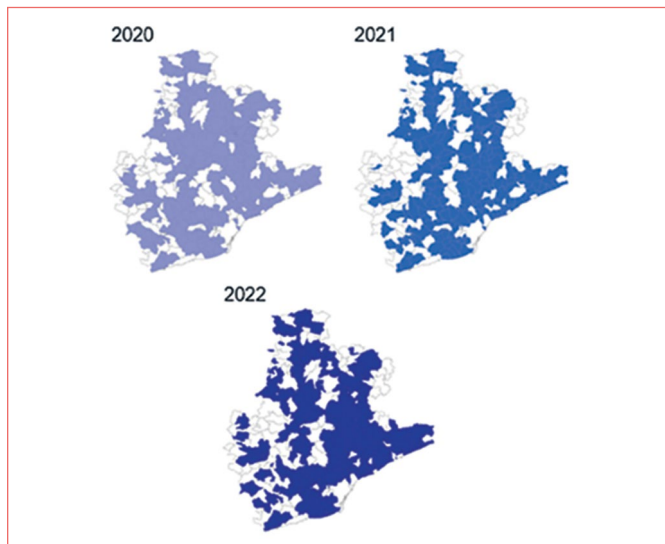

Figura 2. Ajuts a la pràctica esportiva per a col·lectius vulnerables: mapes d'impacte en el territori dels municipis sol·licitants, per anys

A partir de les dades de justificacions dels atorgaments econòmics de l'any 2021, s'han analitzat els ajuts concedits per al col·lectiu d'adolescents i joves en funció del gènere i, tal com s'observa a la figura 3, es van atorgar el 65,5 % dels ajuts a nois, el 34,4 % dels ajuts a noies i un 0,1 % dels ajuts a persones no binàries.

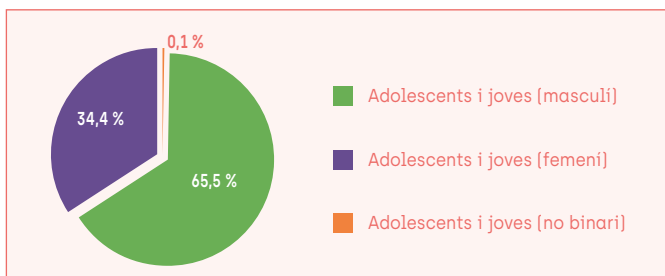

Figura 3. Distribució dels ajuts a la pràctica esportiva atorgats l'any 2021 per a col·lectius vulnerables d'adolescents i joves, segons el gènere

2.2. PROGRAMES ESPORTIUS: ESPORT I COMUNITAT

Els programes esportius són un suport econòmic que promou l'activitat física de manera regular i continuada, amb una freqüència mínima d'una vegada a la setmana i un mínim de sis mesos de durada (o un mínim de tres mesos de durada per a programes esportius estacionals).

El 2021 es va crear l'àmbit d'esport i comunitat dins dels programes esportius per donar suport als programes municipals de referència, fonamentalment per a joves en situació de vulnerabilitat social i econòmica. Aquest és el segon bloc d'intervenció del Joventut Esportiva, Societat Activa.

El suport econòmic ha estat disponible en les anualitats 2021, 2022 i 2023, amb un import atorgat de 79.000 euros el primer any, i un import aproximat de 140.000 euros tant el segon com el tercer any.

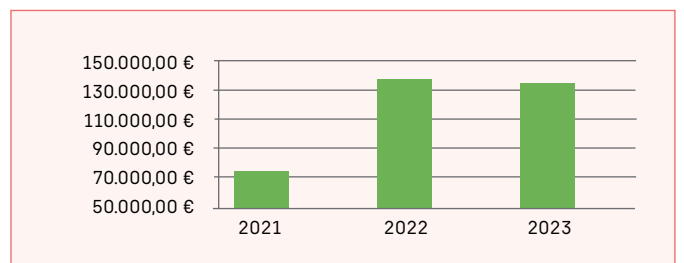

Figura 4. Àmbit d'esport i comunitat dels programes esportius: evolució del pressupost

En el marc d'aquesta actuació, un total de 30 ens locals van sol·licitar ajuts en l'àmbit d'esport i comunitat dels programes esportius els anys 2021 i 2022.

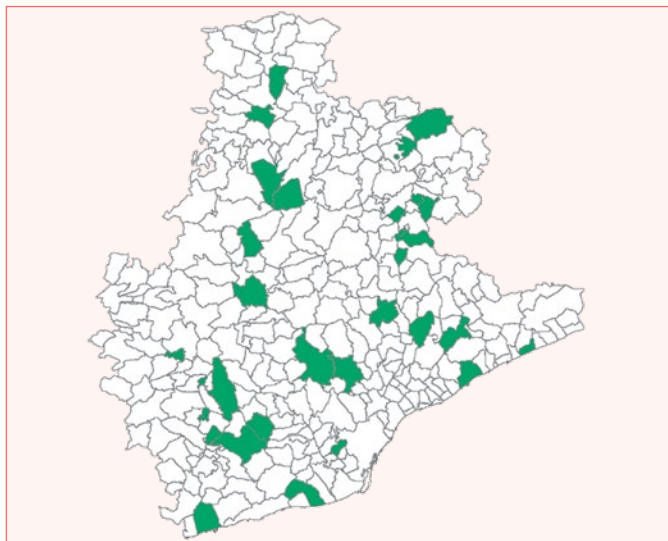

Figura 5. Àmbit d'esport i comunitat dels programes esportius: mapa d'impacte en el territori dels municipis sol·licitants els anys 2021 i 2022

Per gènere, l'any 2021, l'impacte dels ajuts en el col·lectiu d'adolescents i joves va ser d'un 60 % de nois i un 40 % de noies, segons les dades dels ajuts econòmics justificats.

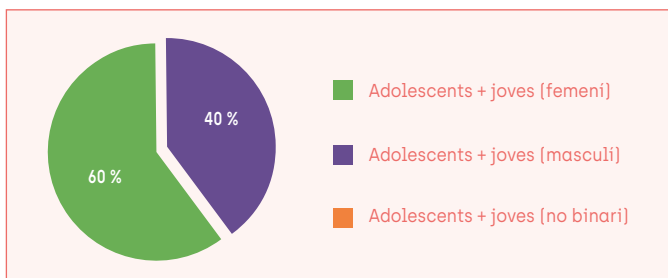

Figura 6. Distribució dels ajuts a programes esportius atorgats per a col·lectius vulnerables l'any 2021 segons el gènere

2.3. SUPORT A LA INCORPORACIÓ MUNICIPAL D'EDUCADORES I EDUCADORS ESPORTIUS

Aquesta actuació té com a objectiu principal incorporar en els serveis d'esports municipals la figura de l'educadora o educador esportiu amb la finalitat d'acompanyar els i les joves d'entre 12 i 18 anys en la definició i la realització d'activitats de caire esportiu, lúdic, saludable, inclusiu i innovador, tant en l'àmbit de l'espai públic (parcs, places, platges, etc.) com als mateixos equipaments educatius dels municipis (patis de les escoles i dels instituts), amb un èmfasi especial en el col·lectiu femení.

La pràctica esportiva, dotada d'intencionalitat pedagògica, es converteix en un element de protecció i prevenció que ajuda els col·lectius de joves a aprendre a gestionar i resoldre la pressió social des d'un espai neutre que no els fiscalitza. Gràcies a la pràctica esportiva, es generen espais protegits on els joves poden assajar les habilitats i els coneixements que utilitzaran en altres contextos de la seva vida.

En aquest sentit, és especialment singular que les persones contractades siguin titulades en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport (CAFE), per la necessitat de tenir els i les millors professionals amb una alta qualificació i especialització en l'àmbit esportiu, juntament amb formació complementària en l'àmbit social.

Per al desenvolupament de les diferents accions, s'han posat a l'abast dels ens locals un ajut econòmic, asses-

sorament tècnic, formació als educadors esportius i eines de suport, amb la intencionalitat de formar i monitoritzar l'impacte de la intervenció portada a terme pels educadors esportius.

Aquest suport està destinat a municipis de més de 20.000 habitants amb un alt índex de vulnerabilitat social (IVSO),¹ i ha estat disponible el 2021 com a prova pilot, i el 2022 i el 2023 en el catàleg de serveis.

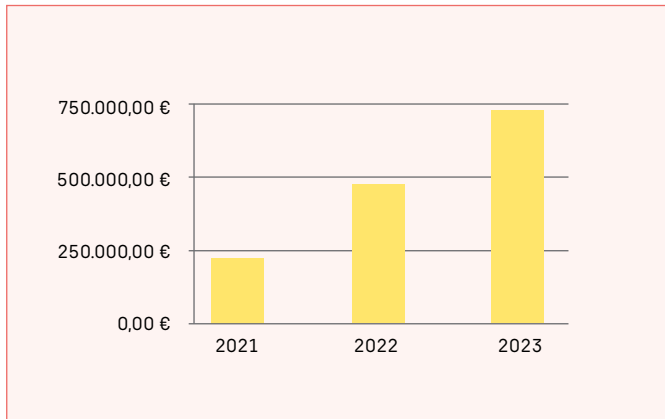

Figura 7. Incorporació municipal d'educadores i educadors esportius: evolució del pressupost

¹ Mesura sintètica que analitza la vulnerabilitat social a partir de sis indicadors relatius a tres dimensions rellevants en el benestar de les persones: la socioeconòmica, la demogràfica i l'educativa.

S'ha destinat a aquesta actuació un pressupost total d'1,5 milions d'euros durant el conjunt dels anys 2021, 2022 i 2023.

L'IVSO permet conèixer la situació dels municipis de la demarcació (excloent-ne el municipi de Barcelona) quant al grau de vulnerabilitat social dels seus habitants i poder incidir en els municipis on aquest índex sigui més alt. Per exemple, als gràfics de sota es pot observar com la situació a l'entorn de la llera del Besòs és de les de més vulnerabilitat social, ja que el percentatge de població amb rendes baixes, de població ocupada no qualificada i la taxa d'atur són significativament més elevats que la mitjana dels municipis de la demarcació de Barcelona.

L'any 2021, es va iniciar la prova pilot en quatre municipis de la llera del Besòs amb un alt índex de vulnerabilitat social: Barcelona (barri de Sant Martí, amb dades de vulnerabilitat elevades), Montcada i Reixac, Sant Adrià de Besòs i Santa Coloma de Gramenet.

De la prova pilot al llarg de l'any 2021, s'extreuen les dades d'impacte següents:

- El 32 % de les persones ateses a través de l'actuació de suport a la incorporació municipal d'educadores i educadors esportius eren de gènere

A l'entorn de la llera del Besòs i el seu front marítim es concentren diversos barris amb indicadors d'alta vulnerabilitat

femení; a més, el 23 % de les persones participants eren joves que no feien cap activitat física.

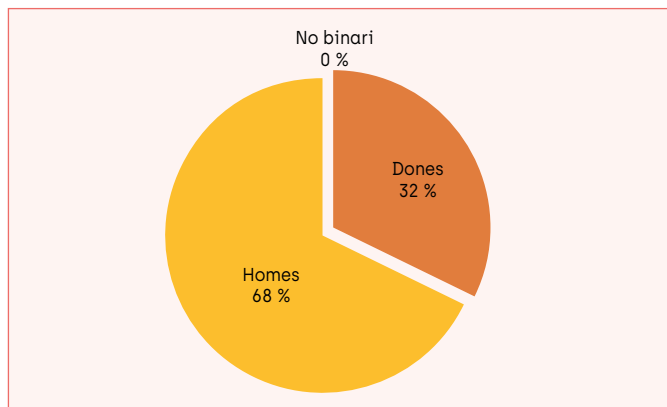

Figura 8. Incorporació municipal d'educadores i educadors esportius: distribució de la participació segons el gènere

- Dels participants que no cursaven cap estudi formatiu, el 44 % es van incorporar a circuits formatius.
- Es van fer 67 activitats de promoció de l'activitat física, com per exemple equavolei al pati obert Elvira Cuyàs de Montcada i Reixac, voleibol femení al pavelló del Raval de Santa Coloma de Gramenet, futbol 7 a la zona esportiva La Mina de Sant Adrià de Besòs i el grup Som de Volei als barris de la Pau, la Verneda, i Besòs i Maresme de Barcelona.
- Es van dinamitzar 47 espais amb activitat física, com per exemple el pavelló de la Bastida i el Centre Cívic Raval de Santa Coloma de Gramenet; el pati de la Ribera i el parc de la Llacuna de Montcada i Reixac, i l'IES Bernat Metge i el local del carrer Camp Arriasa de Barcelona.
- Es va establir contacte amb 118 professionals del territori, cosa que va permetre potenciar xarxes de treball interdisciplinari.

En aquest sentit, als territoris on es va desenvolupar l'actuació es va detectar el següent:

- Un augment d'activitats organitzades per a joves.
- Més coordinació amb els agents socials i esportius del territori.
- Participació de joves que es trobaven en una situació d'abandonament esportiu.

Pel que fa al gènere dels educadors esportius contractats, s'observa que, del total de persones contractades fins al 2022, el 69 % van ser homes i el 31 % van ser dones.

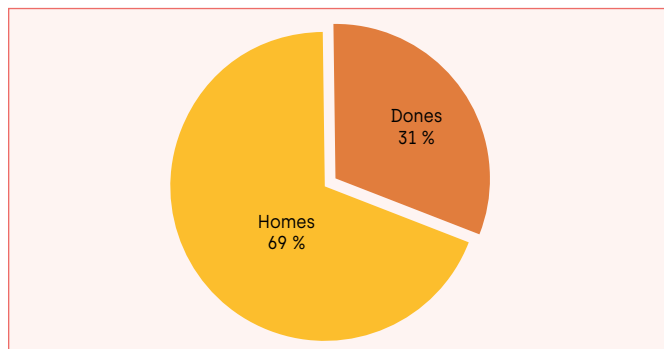

Figura 9. Incorporació municipal d'educadores i educadors esportius: distribució de les persones contractades segons el gènere

L'any 2022 es van rebre 20 sol·licituds i, juntament amb els municipis participants en la prova pilot, es van incorporar sis municipis nous al projecte: Badalona, Manlleu, Mataró, Pineda de Mar, Sant Pere de Ribes i Vic.

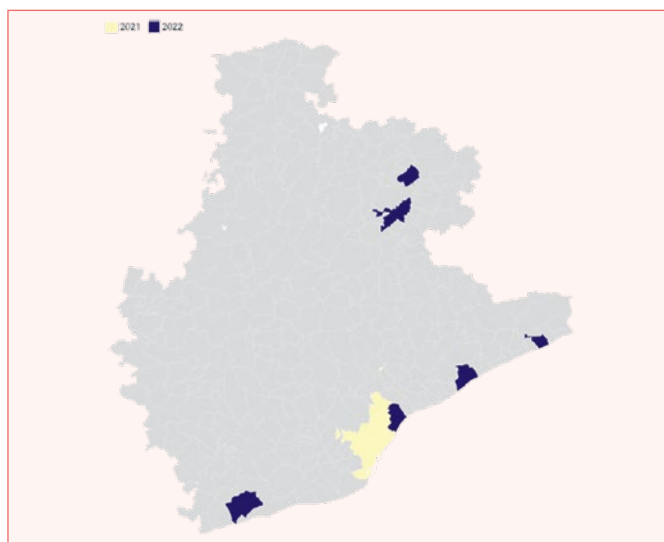

Figura 10. Incorporació municipal d'educadores i educadors esportius: distribució per municipis segons l'any d'implementació

Per seguir atenent la demanda existent, l'any 2023 s'ha ofert l'actuació a cinc municipis de nova incorporació, la qual cosa significa que s'atenen un total de 15 municipis de més de 20.000 habitants.

2.4. COMUNITAT JESA

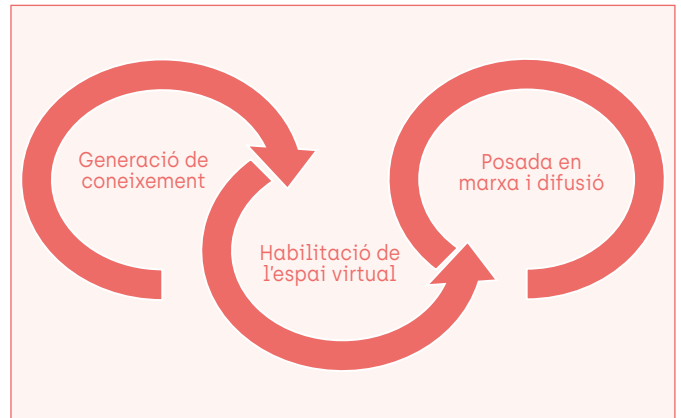
La comunitat JESA és un espai virtual adreçat al personal tècnic dels serveis esportius locals per promoure l'intercanvi i la generació de coneixement sobre l'abandonament de la pràctica esportiva en joves, ja sigui de manera directa o bé col·laborant amb la resta d'entitats del sector de l'esport local.

Aquesta comunitat ha esdevingut un espai on participa personal municipal que comparteix una afinitat d'interessos i de conviccions per lluitar contra l'abandonament esportiu i el sedentarisme en joves en situacions socioeconòmiques desfavorables.

La comunitat JESA té els objectius següents:

- Promoure l'intercanvi de coneixement entre el personal tècnic municipal referent dels diferents blocs d'intervenció del projecte mitjançant espais de relació, tant virtuals com presencials.
- Detectar problemàtiques comunes i donar resposta a les necessitats de coneixement mitjançant formació i/o compartint experiències exemplars que es duen a terme en altres territoris.
- Generar nou coneixement mitjançant la creació d'articles d'interès elaborats per persones especialistes en les temàtiques afins.
- Compartir i gestionar coneixement mitjançant diverses eines de participació (blogs, fòrums, documents, etc.) i actuar com a repositori d'informació.
- Difondre i amplificar l'impacte del projecte Joventut Esportiva, Societat Activa a través de campanyes comunicatives, així com de col·laboracions amb iniciatives d'altres administracions, institucions i/o entitats del tercer sector.

La construcció de la comunitat JESA s'ha estructurat en tres estadis:

A l'inici de l'any 2022 es va crear un grup de persones expertes amb l'objectiu d'iniciar un procés de generació de coneixement per identificar i (re)conèixer, de manera conjunta, les tendències metodològiques i intel·lectuals actuals en relació amb l'abandonament esportiu entre el col·lectiu juvenil i adolescent al voltant dels quatre eixos següents:

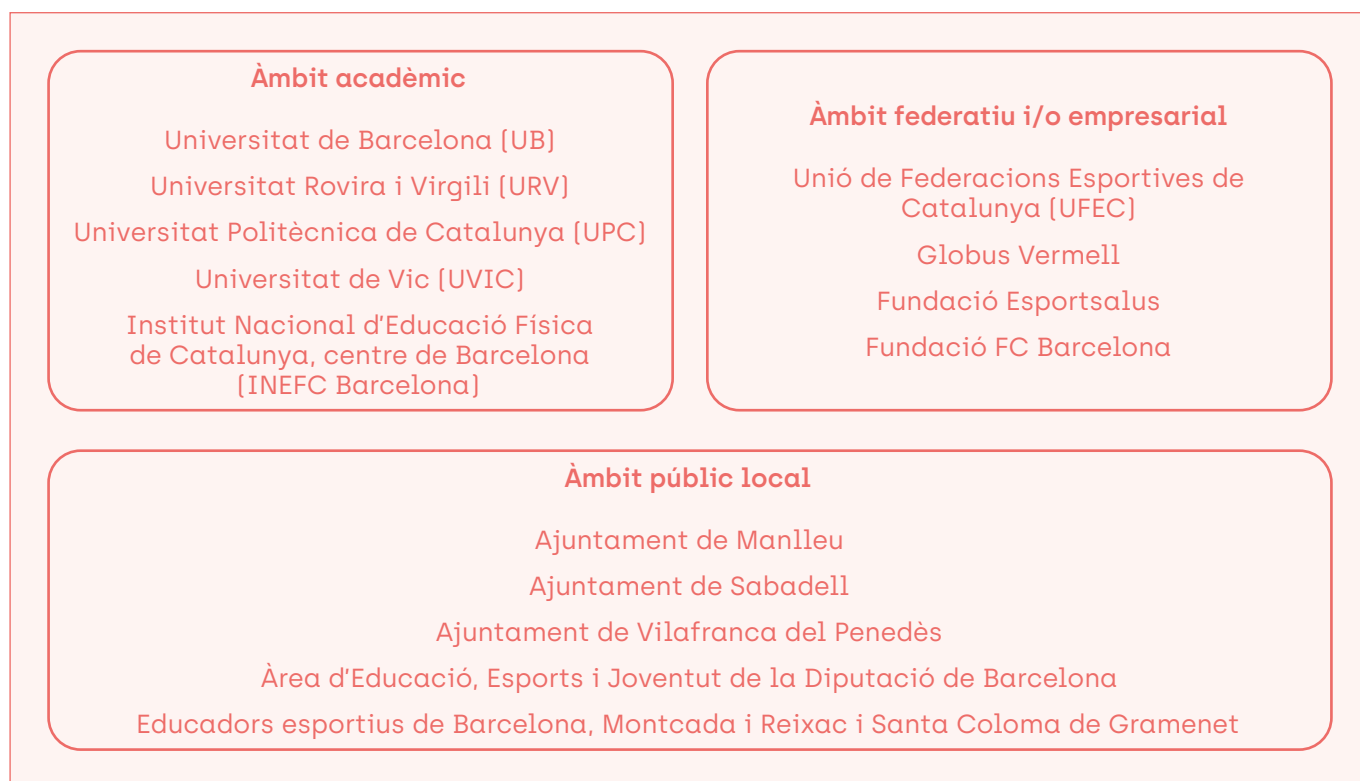
- Eix 1. Esport per a tothom: minimitzar l'abandonament esportiu i el sedentarisme que es produeixen en l'adolescència i la joventut.

- Eix 2. Connexió amb formació i treball: afavorir la generació de projectes de vida en equitat i sense exclusió a través de l'esport.
- Eix 3. Salut física i mental: promoure, a través de l'esport, la creació i el manteniment d'hàbits de vida actius i saludables entre els adolescents i els joves.

- Eix 4. Mentoria i voluntariat: incentivar el retorn social dels joves participants en programes esportius.

Els i les participants que van formar part del grup de persones expertes pertanyien als àmbits següents:

La participació per gènere al llarg de les sessions de treball va ser d'un 58 % de dones i un 42 % d'homes.

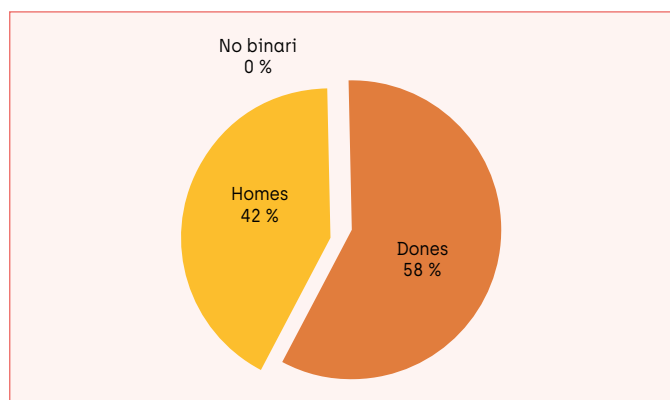

Figura 11. Comunitat JESA: distribució dels grups de persones expertes segons el gènere

tats dutes a terme per educadors esportius. En aquesta sessió, la participació per gènere va ser d'un 60 % de noies i un 40 % de nois.

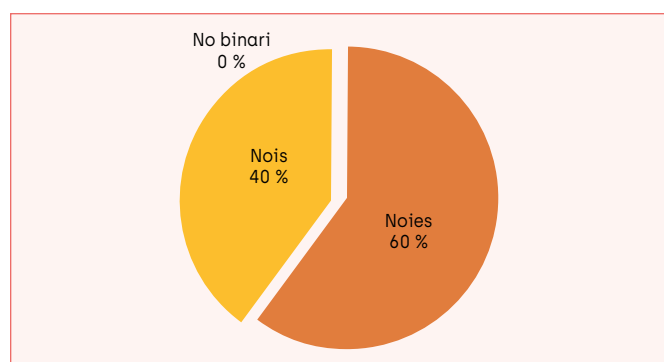

Figura 12. Comunitat JESA: distribució de joves participants en activitats dutes a terme per educadors esportius segons el gènere

D'altra banda, es va celebrar una sessió de contrast dels continguts amb un grup de joves participants en activi-

Fruit d'aquest grup de persones expertes i altres encàrrecs, i amb la finalitat de disposar d'un recull de contin-

guts i d'experiències d'èxit en l'àmbit de la inclusió social a través de l'activitat física i l'esport, la comunitat JESA ha produït diferents materials publicables:

- Quatre documents amb les principals conclusions per a cada eix temàtic tractat en el grup de persones expertes.
- Vuit articles acadèmics sobre els quatre eixos temàtics treballats en el grup de persones expertes, com per exemple «Esport i acció social: itineraris de vida a través de l'activitat física i l'esport» o «Deporte, juventud e inclusión. El entorno construido con perspectiva de género e interseccional».
- Un recull d'experiències exemplars en el marc del projecte transformador Joventut Esportiva, Societat Activa que fomenten la pràctica de l'esport com a eina d'inclusió social: cinquanta infografies d'iniciatives d'abast local, nacional i internacional organitzades en sis eixos temàtics d'anàlisi.
- Un recull d'intervencions exemplars a l'espai urbà i natural afavoridores de la pràctica esportiva en col·lectius vulnerables: vuitanta intervencions urbanes i arquitectòniques d'abast local, nacional i internacional organitzades en sis tipologies bàsiques.
- Una anàlisi i un resum de vint continguts especialment rellevants en temàtiques de cohesió social i esport comunitari.
- Un model de bases reguladores per a l'atorgament de beques vinculades al projecte transformador: ajuts a la pràctica esportiva per a col·lectius vulnerables.

Aquests materials es poden consultar a través de l'enllaç següent:

www.diba.cat/esports/comunitatjesa

En termes comunicatius, s'han generat continguts audiovisuals de caire divulgatiu del projecte transformador

Joventut Esportiva, Societat Activa, així com campanyes específiques de promoció esportiva, com per exemple el missatge adreçat a les joves «#NoHoDeixis» per tal de disminuir l'abandonament esportiu. Aquesta campanya ha generat més de 850.000 interaccions a les xarxes socials.

Una vegada habilitat l'espai virtual i engegada la comunitat, un centenar de persones van donar el tret de sortida del seminari d'inauguració d'aquesta nova comunitat.

Durant els anys 2021, 2022 i 2023, s'ha destinat un pressupost aproximat de 375.000 euros a desenvolupar les actuacions pròpies de la implementació d'aquest bloc d'intervenció, així com a col·laboracions econòmiques amb projectes d'altres administracions, institucions i/o entitats vinculades a aquesta actuació.

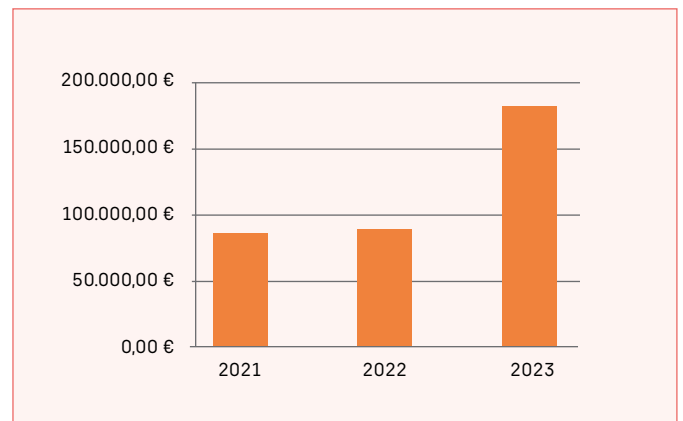

Figura 13. Comunitat JESA: evolució del pressupost

L'any 2022, la comunitat JESA va comptar amb l'adhesió de 218 municipis de la província de Barcelona, als quals va aportar recursos per aplicar la perspectiva interseccional en el treball municipal i per col·laborar en la transformació del projecte vital dels joves.

Projecte transformador
Joventut Esportiva, Societat Activa

- 4 documents amb les principals conclusions per a cada eix temàtic.
- 8 articles acadèmics.
- 50 experiències exemplars.
- 80 intervencions exemplars a l'espai urbà i natural.
- 20 fitxes-resum de continguts especialment rellevants en temàtiques de cohesió social i esport comunitari.
- Model de bases reguladores per a l'atorgament d'ajuts a la pràctica esportiva a col·lectius vulnerables.
- Continguts audiovisuals de caire divulgatiu del projecte JESA.

Ajuts per a la pràctica esportiva per a col·lectius vulnerables

Programes esportius: esport i comunitat

Suport a la implementació municipal d'educadores i educadors esportius

Quin impacte hem tingut?

03.

3.1. DADES D'IMPACTE GLOBAL

En el marc del projecte transformador Joventut Esportiva, Societat Activa s'ha destinat un pressupost de **5,7 milions d'euros** al desenvolupament del conjunt d'actuacions.

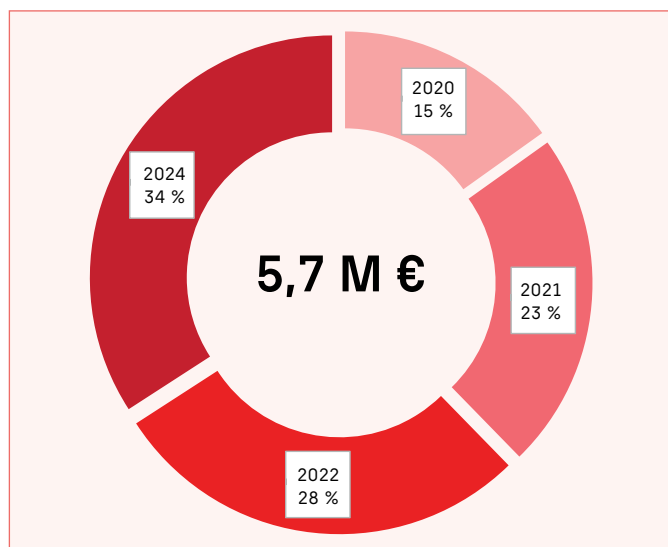

Figura 13. Comunitat JESA: evolució del pressupost

La implementació de Joventut Esportiva, Societat Activa va tenir impacte en un total de **218 municipis** de la província de Barcelona durant l'any 2022.

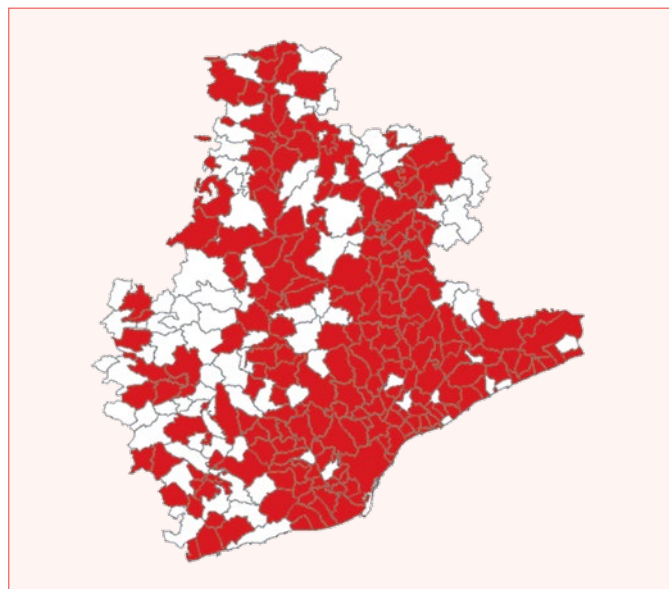

Figura 15. Projecte transformador Joventut Esportiva, Societat Activa: mapa d'impacte en el territori dels municipis durant l'any 2022

El projecte transformador Joventut Esportiva, Societat Activa va aconseguir arribar a un total de **10.622** persones beneficiàries i participants durant l'any 2022.

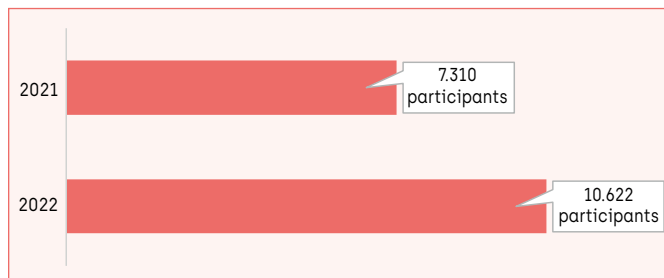

Figura 16. Projecte transformador Joventut Esportiva, Societat Activa: nombre de persones beneficiàries durant els anys 2021 i 2022

Així mateix, destaquen les dades següents d'indicadors per a l'any 2022:

83 % de participants incorporats a itineraris formatius

pel que fa als que no cursaven cap estudi formatiu, en el marc del suport a la incorporació municipal d'educadors esportius.

8,25 de mitjana de satisfacció de les persones participants pel que fa als beneficis i la utilitat del suport a la incorporació municipal d'educadors esportius.

3.2. L'IMPACTE DE JESA DETECTAT EN EL CERCLE DE COMPARACIÓ INTERMUNICIPAL

Els cercles de comparació intermunicipal (CCI) són un instrument de suport a l'avaluació i la millora de la prestació i la gestió dels serveis públics municipals que dinamitza el Servei de Programació de l'Àrea de Recursos Humans, Hisenda i Serveis Interns de la Diputació de Barcelona, conjuntament amb les àrees que treballen en els diversos àmbits d'anàlisi.

El Cercle de Comparació Intermunicipal d'Esports, en el qual actualment participen 55 municipis de la província, es configura com un mètode de treball centrat en indicadors que s'estructuren en un format similar al dels quadres de comandament integral, amb quatre dimensions que permeten estructurar i conèixer la realitat dels serveis públics locals que es presten als ciutadans.

L'anàlisi del volum de practicants en risc d'exclusió social que fan activitat físicoesportiva regularment amb un ajut públic directe s'analitza mitjançant l'indicador «practicants que reben ajuts públics per cada 1.000 habitants».

Els tres primers blocs d'intervenció del projecte Joventut Esportiva, Societat Activa podrien ser algunes de les causes de l'increment substancial d'aquest indicador en les darreres edicions del Cercle de Comparació Inter-municipal d'Esports.

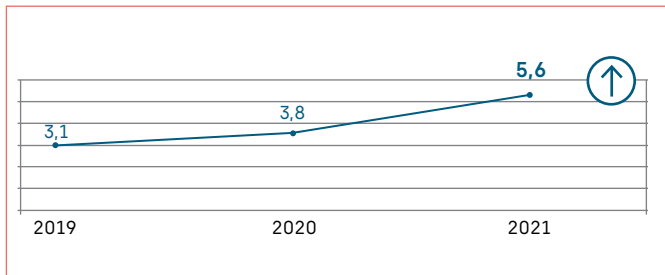

Figura 17. CCI d'Esports: practicants que van rebre ajuts públics per cada 1.000 habitants durant l'any 2021

Manual d'acció per a la incorporació d'educadores i educadors esportius del projecte transformador Joventut Esportiva, Societat Activa

04.

El bloc d'intervenció «**Incorporació d'educadores i educadors esportius en els serveis esportius municipals**» és el més significatiu del projecte Joventut Esportiva, Societat Activa, atès el seu caràcter innovador. És per aquest motiu que en aquest apartat es presenta una descripció detallada de la seva metodologia.

El disseny de la metodologia i la seva implementació estan condicionats pel fet que es tracta d'una iniciativa desenvolupada per la Diputació de Barcelona, cosa que implica una **visió d'administració local supramunicipal** que té com a objectiu donar suport als municipis del seu territori de referència.

4.1. MARC TEÒRIC

L'activitat física i l'esport són generadors de beneficis per a les persones.¹ Entre altres, es promouen habilitats socials clau com el treball en equip, la comprensió i l'autodisciplina, s'afavoreix la unió de per-

sones, es crea orgull en una comunitat i es trenquen els límits socials. Segons Dunning (1992), existeixen tres aspectes potenciadors d'aquesta importància social creixent de l'esport: en primer lloc, l'esport destaca com una de les principals fonts d'emoció; en segon lloc, té una gran força com a mitjà d'identificació col·lectiu i, en tercer lloc, s'ha arribat a constituir en una de les claus que donen sentit a la vida de moltes persones. L'esport s'ha convertit, doncs, en una de les principals fonts de plaer, identificació i significat en la vida de moltes persones.

La pràctica esportiva guiada per professionals qualificats es converteix en un factor cabdal per potenciar els beneficis esmentats. Destaca, com a element de protecció i prevenció, el fet que ajuda els joves a aprendre a gestionar i resoldre la pressió social, tot generant espais de confiança on poden posar en pràctica les habilitats i els coneixements que utilitzaran en diferents contextos durant la seva vida.

Amb la incorporació d'educadors esportius municipals ens apropem a la realitat del territori, i és en aquest marc que el **concepte d'interseccionalitat** pot resultar inte-

¹ Per a més informació, consulteu el punt 1.1 d'aquest document.

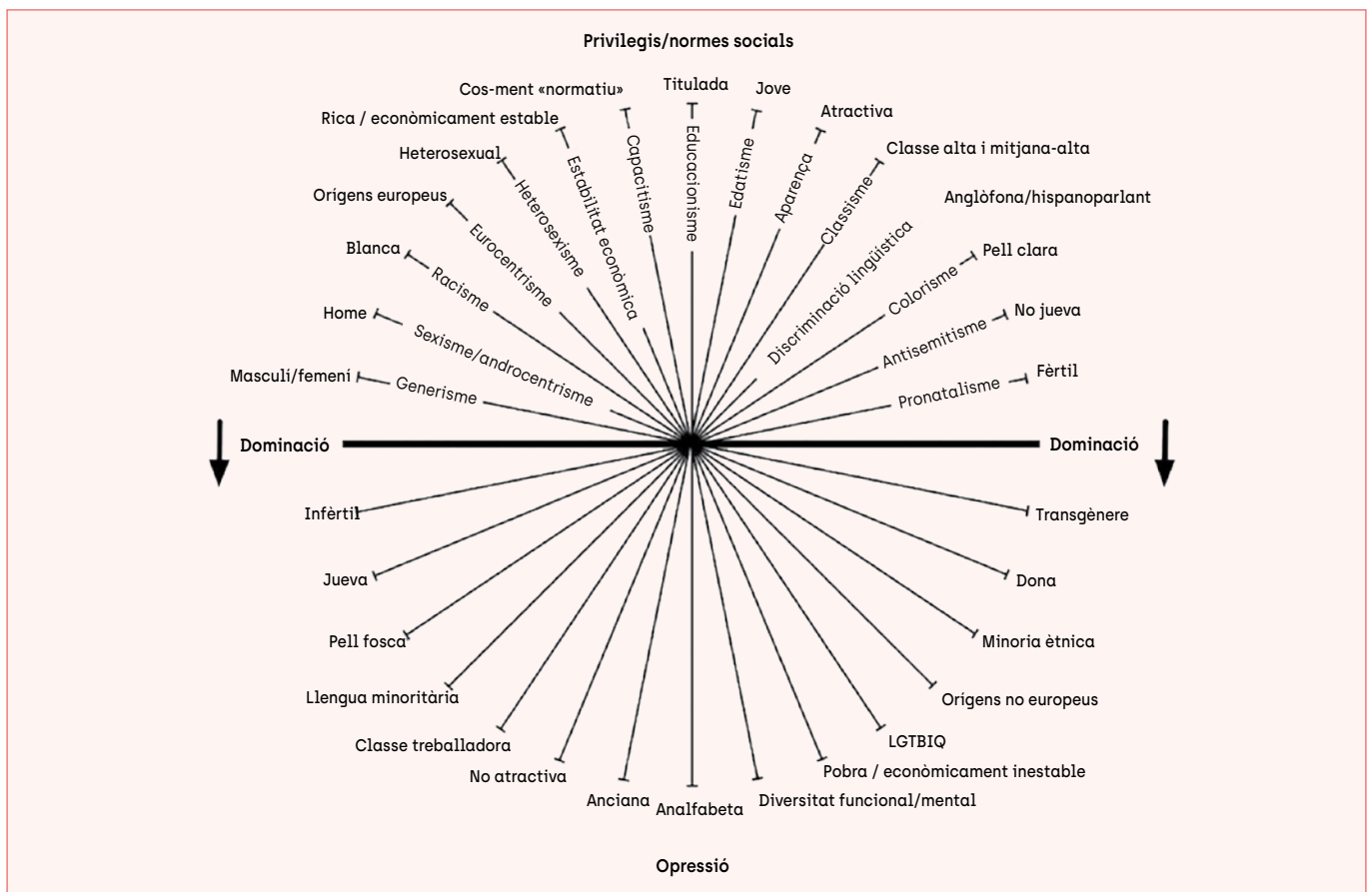

Figura 18. Interseccionalitat. Font: Collins i Bilge (2020)

ressant a l'hora d'analitzar les circumstàncies que viuen els joves en situació de risc social, ja que ens permet ampliar la mirada i incorporar altres elements que poden romandre invisibles i perpetuar la discriminació (vegeu la figura 1). La interseccionalitat és un terme utilitzat per visibilitzar els sistemes d'opressió, dominació i discriminació que experimenten diversos col·lectius (Mitchell *et al.*, 2014).

Aquesta teoria mostra com la identitat pròpia (per exemple, el nivell socioeconòmic, el gènere, l'orientació sexual, l'edat, la classe, la capacitat, l'ètnicitat, etc.) interactua en nivells múltiples, interdependents i, sovint, simultanis amb el racisme, el sexisme, l'homofòbia i tot allò que contribueix a entrecreuar formes d'injustícia sistèmica, opressió i desigualtat social.

Incorporar aquesta mirada més àmplia és essencial per contribuir a construir societats més equitatives. Sovint, els joves que es troben en risc d'exclusió social són adolescents nascuts a l'estranger, joves d'ètnies minoritàries o alumnes provinents de famílies amb un nivell educatiu i un nivell socioeconòmic baixos. Per tant, és necessari abordar la problemàtica amb una mirada àmplia i diversa per tal d'incorporar els diferents elements que interactuen.

Per tal de donar resposta als reptes socials esmentats prèviament, calen estratègies i mesures específiques adreçades al col·lectiu de joves.

Per tot el que hem esmentat, mitjançant l'esport i l'**acompanyament** de la figura dels educadors esportius, els joves es poden **empoderar** per engegar un cicle de canvis positius que impacti en tota la comunitat.

4.2. MODEL D'INTERVENCIÓ

El model d'intervenció de la incorporació d'educadors esportius a través del projecte Joventut Esportiva, Societat Activa s'inspira en la **teoria del canvi**. Aquesta metodologia es basa en un procés continu de reflexió per explorar el canvi i com aquest succeeix, tenint en compte l'impacte que pot generar en un context particular, sector i/o grup de persones (James, 2011). Es pot utilitzar per abordar qualsevol tipus d'intervenció, ja sigui un esdeveniment, un projecte, un programa, una política, una estratègia o una organització (Rogers, 2014).

Tota teoria del canvi ha de partir d'una anàlisi encertada de la situació. Per això, cal identificar el problema a què la intervenció fa front, i també les oportunitats, com ara les sinergies amb altres iniciatives o els recursos disponibles, que es poden aprofitar o enfortir. El pas següent consisteix a aclarir a quins aspectes del problema farà front la intervenció, i formular expressament els resultats i els impactes que es persegueixen.

A la figura 19, es poden observar els principals elements de la teoria del canvi en què es fonamenta el model d'intervenció de la incorporació d'educadors esportius a través del projecte Joventut Esportiva, Societat Activa. En primer lloc, s'ha delimitat la problemàtica de partida, que ve determinada per l'abandonament de la pràctica esportiva en l'etapa de l'adolescència i l'augment dels factors de risc associats a problemes d'adaptació social i de salut.

Per donar resposta a aquestes necessitats socials, s'ha establert una estratègia d'execució en què destaquen aquests **aspectes innovadors** del model:

- Incorporació als municipis d'educadors esportius graduats en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport (CAFE) i amb formació complementària en l'àmbit social.
- Actuacions d'adaptació d'espais públics que permetin transformar-los en equipaments esportius facilitadors del lleure actiu.
- Treball en xarxa al territori: relació amb entitats, serveis municipals i altres agents esportius i socials.
- Generació i difusió de coneixement.

Finalment, el model recull una sèrie de **mesures d'impacte**, que es poden classificar entre les que es materialitzaran a curt o mitjà termini i les que es materialitzaran a llarg termini.

Impacte a curt o mitjà termini:

- Augmentar el nombre d'adolescents que practiquen esport.
- Adequar i dinamitzar els espais esportius a l'aire lliure.
- Reduir les conductes de risc (consum de drogues, alcohol, etc.) entre els joves participants del municipi.
- Augmentar l'autopercepció de l'estat de salut dels joves participants del municipi.

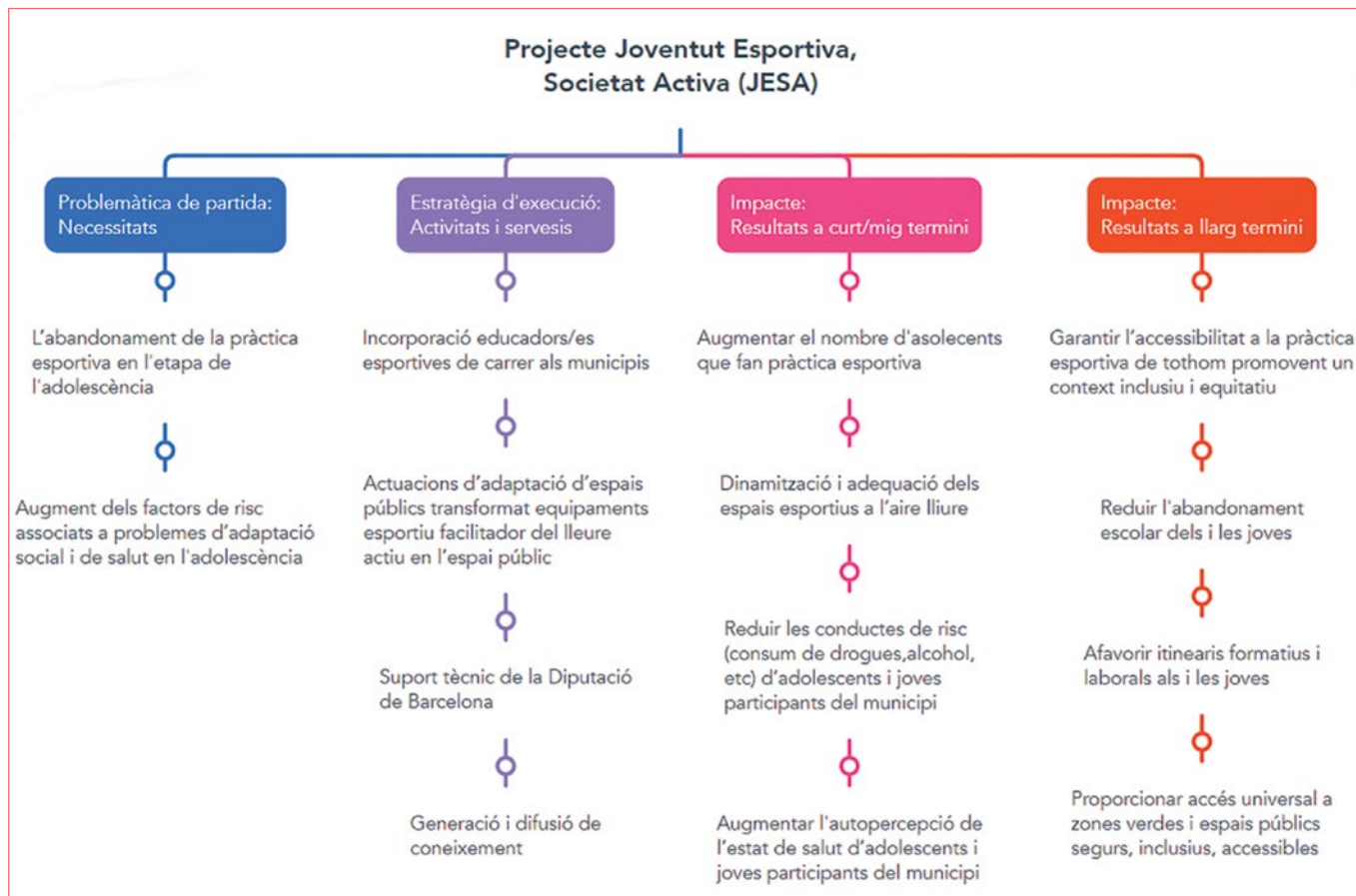

Figura 19. Teoria del canvi del projecte Joventut Esportiva, Societat Activa

Impacte a llarg termini:

- Garantir l'accessibilitat a la pràctica esportiva a tothom promovent un context inclusiu i equitatiu.
- Reduir l'abandonament escolar entre els joves.
- Afavorir itineraris formatius i laborals entre els joves.
- Proporcionar accés universal a zones verdes i espais públics segurs, inclusius i accessibles.

4.3. FIGURA DE L'EDUCADORA O EDUCADOR ESPORTIU

4.3.1. Perfil de l'educadora o educador esportiu

L'educador esportiu és un professional amb un perfil formatiu que es correspon amb el **grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport (CAFE)** i amb formació social complementària.

El projecte inclou la figura d'educador esportiu com a part dels **equips tècnics municipals** per tal de facilitar

la relació i la participació del conjunt d'agents esportius i socials dels territoris.

És recomanable que es valori positivament que l'educador esportiu conegui el municipi. Aquest coneixement pot venir donat perquè hi hagi fet pràctica esportiva, perquè hagi tingut una vinculació amb associacions i entitats del tercer sector que li proporcionin coneixement del territori i/o de contactes per desenvolupar les activitats, etc. Això facilita que els educadors esportius esdevinguin referents del barri on s'implementen les activitats físicoesportives, i els mateixos joves han de poder emmirallar-s'hi i sentir-s'hi propers per tal de confiar-hi i adherir-se a la pràctica esportiva que proposen.

En els contextos que plantegen més dificultats d'intervenció, sempre que sigui necessari, l'educador esportiu ha d'anar **acompanyat d'una persona referent de la comunitat**, cosa que facilitarà l'entrada i la comunicació amb el col·lectiu de joves.

4.3.2. Per què és important aquesta figura?

La figura de l'educador esportiu és clau a l'hora d'implementar aquest projecte, ja que **és** el principal **nexe d'unió** entre els joves i les propostes d'activitats físico-esportives.

Aquesta nova figura professional utilitza l'esport com a eina d'inclusió, acompanyant els joves en risc d'exclusió social perquè generin el seu projecte de vida a partir d'hàbits saludables i competències extrapolables a tots els àmbits vitals. Desenvolupa la seva tasca a través d'una **metodologia socioeducativa** que situa l'individu al centre del projecte i el fa protagonista del seu creixement personal.

És molt important que l'educador esportiu sigui capaç de **detectar les necessitats** dels joves en matèria d'activitat físicoesportiva i de fer propostes adreçades als gustos i interessos de les persones participants que les motivin a fer esport, cosa per a la qual s'utilitzaran els espais i equipaments públics del municipi.

A més, aquesta figura actua com a **referent positiu** dels joves en aquesta etapa vital i promou i fomenta el seu desenvolupament personal i social. A través de les seves propostes esportives, pot treballar aspectes transversals com els valors i la convivència, així com afavorir entorns segurs que ocupin el temps de lleure dels joves de manera saludable.

4.3.3. Funcions de l'educadora o educador esportiu

La figura de l'educador esportiu ha de desenvolupar les tasques següents:

- *Contacte amb els joves del municipi*

El contacte i la detecció es fan a través de la presència als espais per on es mouen els joves, com ara carrers, equipaments, entitats, centres educatius i espais virtuals, de manera que l'educador esportiu els pugui conèixer i saber quines són les seves necessitats i motivacions. A partir d'aquesta detecció, s'inicia un procés d'acompanyament per a l'organització d'activitats esportives.

- *Elaboració del pla de treball*

Un pla de treball concreta els objectius, la metodologia, les actuacions i la seva forma d'avaluació.

- *Coordinació amb la resta de professionals del municipi*

Es busca generar plans de treball conjunts entre tots els agents que tenen contacte amb els joves per poder treballar els mateixos aspectes detectats des de tots els àmbits.

- *Realització d'activitats esportives adaptades*

L'educador esportiu ha de programar i executar activitats per als grups que treballin els objectius del pla de treball. Aquestes activitats poden anar més enllà de l'àmbit esportiu, i impliquen tenir un vincle de confiança amb els joves. Si d'una activitat esportiva sorgeix una demanda feta pels participants, la figura de l'educador ha d'emprendre accions que complementin l'activitat esportiva i reforcin la relació educativa (per exemple, acompanyar cap a un altre recurs).

- *Avaluar l'evolució del programa*

L'educador esportiu ha d'avaluar el procés tenint en compte les activitats, els plans de treball, l'evolució personal de cada jove i el treball intern, com per exemple les coordinacions amb altres professionals.

- *Establir relacions de col·laboració amb els agents esportius i socials*

L'educador esportiu ha de potenciar la relació amb les entitats esportives i altres agents per tal de poder actuar com a suport i pont per als joves.

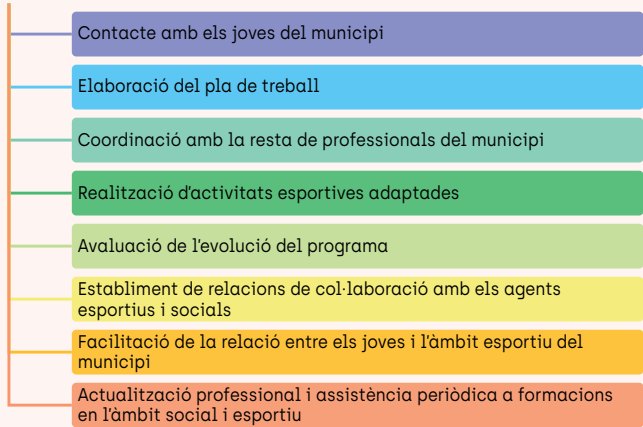
- *Facilitar la relació entre els joves i l'àmbit esportiu del municipi*

L'educador esportiu ha de fer d'enllaç entre l'àmbit esportiu (activitats esportives, entitats, etc.) i els joves participants en el projecte per tal de generar activitats esportives continuades.

- *Actualització professional i assistència periòdica a formacions en l'àmbit social i esportiu*

L'educador esportiu ha d'assistir a les formacions vinculades al projecte i fer servir els canals de comunicació (comunitat JESA, intercanvi de coneixements i xarxa relacional).

Esquema resum de les tasques dels educadors esportius

4.4. INSTRUMENTS QUE ACOMPANYEN L'ACTUACIÓ

La Diputació de Barcelona atorga un suport econòmic per a la contractació dels educadors esportius i fa un acompanyament constant amb el personal tècnic municipal per tal d'activar els recursos necessaris per al bon funcionament de la iniciativa.

Juntament amb aquest acompanyament, es posen a l'abast del municipi els suports següents:

• **Suport tècnic:**

- Seguiment i coordinació del projecte**
Reunions periòdiques entre les persones referents de la Diputació de Barcelona i el personal tècnic municipal.
- Xarxa d'educadores i educadors esportius JESA**
Aquesta xarxa relacional té com a objectiu reflexionar i compartir coneixements i experiències vinculats a l'atenció de joves en l'àmbit de l'activitat física i l'esport. Es fan trobades periòdiques i es disposa d'un espai virtual comú. La xarxa està adreçada als educadors esportius que formen part del projecte.
- Acompanyament presencial al territori**
Suport i orientació per al desenvolupament d'actuacions, amb suport tècnic i visites presencials als municipis participants.

• **Suport formatiu:**

- Formació inicial per als educadors esportius sobre la metodologia socioeducativa d'intervenció**

Programa de formació de 20 hores que incorpora continguts de l'àmbit social, com per exemple el medi obert, l'acompanyament, com l'esport millora la qualitat de vida dels joves i el factor d'inclusió, el vincle amb els joves i la construcció de la relació educativa, les necessitats dels joves, i com teixir relacions amb els diferents agents del territori, entre altres.

2. **Càpsules d'especialització**

En cas que es detectin mancances en alguns aspectes clau del desenvolupament del programa, es duen a terme càpsules formatives específiques per abordar les competències que els educadors esportius necessitin desenvolupar.

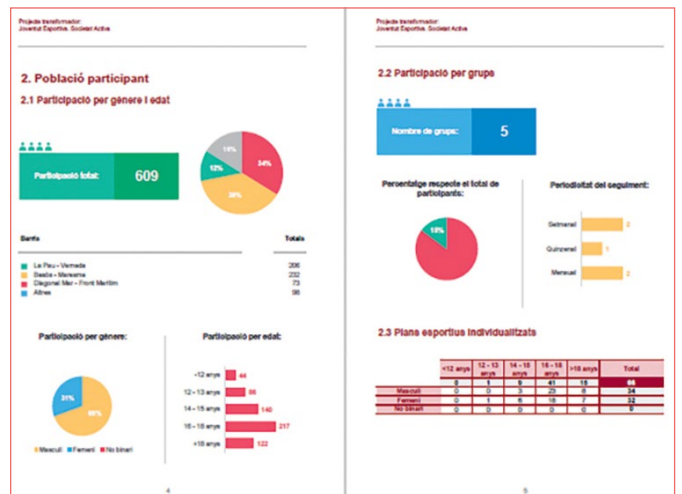
• **Eines d'avaluació i de seguiment**

1. **Sistema de recollida de dades bimensual**

Inclou indicadors dels participants, de la relació amb altres serveis i agents del territori i d'activitats esportives dutes a terme. Semestralment, s'hi afegeixen dades d'indicadors d'inclusió social i sobre el grau de satisfacció dels participants.

2. **Informes de resultats dels indicadors**

Es generen documents individualitzats d'indicadors bimensuals i semestralment per a cada municipi, amb els resultats sobre el nombre de persones participants, el percentatge de participació segons el gènere, la població amb plans esportius individualitzats, el nombre d'activitats i actuacions desenvolupades, el nombre d'espais utilitzats, el nombre de serveis municipals implicats, el nombre de reunions de coordinació amb serveis i agents municipals, la incorporació a circuits formatius i la satisfacció quantitativa.

4.5. PAUTES PER A LA IMPLEMENTACIÓ DE L'ACTUACIÓ EN ALTRES TERRITORIS

Per tal d'implementar la figura de l'educador esportiu al municipi, cal considerar tres fases diferenciades:

Figura 20. Fases d'implementació de l'actuació

A continuació es detallen les pautes d'implementació per a cadascuna d'aquestes fases:

Fase 1: disseny i planificació

- Anàlisi del municipi: informació i connexió del projecte amb els agents esportius i socials del territori.
- Concreció de les activitats, el calendari, l'horari i el pressupost.
- Priorització de la zona d'impacte del projecte.
- Contractació de l'equip d'educadors esportius amb perfil professional de graduats/des en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport (CAFE).
- Elaboració del sistema de seguiment i avaluació.
- Determinació de les actuacions d'adaptació d'espais: parcs i places, patis, platges, etc.

Fase 2: implementació i seguiment

- Incorporació dels educadors esportius als municipis i formació inicial sobre la metodologia socioeducativa.
- Detecció de necessitats dels joves, generació de propostes i organització d'activitats al territori.
- Reunions periòdiques de seguiment i generació de sinergies amb diferents agents esportius i socials del municipi, així com coordinació amb equips tècnics d'altres municipis que incorporen educadors esportius als seus territoris.
- Actuacions d'adaptació d'espais públics (parcs i places, patis, platges, etc.), transformats, amb equipament esportiu, en facilitadors del lleure actiu a l'espai públic, mitjançant actuacions de condicionament i petites intervencions d'obra o reforma.

Fase 3: avaluació

- Avaluació i reajustament del servei.
- Detecció de necessitats i propostes formatives.
- Un cop finalitzada l'actuació, s'estableixen línies de treball futures amb agents del territori per generar oportunitats d'ocupabilitat i de treball comunitari: inserció dels individus objecte de l'actuació als clubs esportius dels municipis, potenciació de l'emprenedoria, treball extraescolar a les escoles, voluntariat, etc.

4.6. ASPECTES RELLEVANTS PER A LA IMPLEMENTACIÓ DE L'ACTUACIÓ

Com que l'equip d'educadors esportius esdevé l'eix vertebrador del projecte, a l'hora de contractar-lo és important considerar tant la seva **formació** esportiva (graduat/da en CAFE) com la seva **capacitació** pel que fa a l'ús de l'activitat física i l'esport com a eina de transformació social.

D'altra banda, cal teixir una àmplia **xarxa d'aliances** per poder arribar al màxim nombre de joves possible. És necessari informar els diferents agents esportius i socials del territori de la incorporació de la figura de l'educador esportiu, de les seves funcions i dels objectius del projecte per tal que aquests adoptin una visió transversal en el desenvolupament de les accions previstes. Així doncs, és cabdal cercar sinergies en el sistema esportiu local per tal d'aconseguir la implicació de diferents serveis municipals (educació, joventut, benestar social, salut pública, igualtat i ciutadania, etc.), dels diferents agents esportius i socials del territori (escoles, instituts, AFA, entitats esportives, consells esportius, etc.), així com d'altres institucions (autonòmiques, comarcals, supracomarcals, etc.).

La **perspectiva de gènere** ha de ser present en tot el disseny i el desenvolupament del projecte. En aquest sentit, es recomana tenir diversitat dins dels equips d'educadors esportius, incidint en la importància de la presència de referents femenins per als joves. També cal que sigui present en les activitats esportives proposades, amb la finalitat d'augmentar la presència de noies que fan activitat física als municipis, atès l'elevat índex d'abandonament esportiu en aquest col·lectiu.

Finalment, un aspecte rellevant per arribar a un nombre més elevat de beneficiaris de l'actuació és apropar-se a

l'**espai públic** de relació habitual dels joves. Cal definir l'**horari** de les activitats proposades per tal que aquestes s'adaptin als hàbits i usos de l'espai públic dels joves destinataris i no interfereixin en els seus horaris formatius.

4.7. IMPACTE MULTIDIMENSIONAL AL TERRITORI

La incorporació als municipis del perfil professional de l'educador esportiu contribueix a assolir l'objectiu principal del projecte transformador Joventut Esportiva, Societat Activa, que és lluitar contra l'abandonament esportiu i el sedentarisme en l'adolescència, especialment en joves en situacions socioeconòmiques desfavorables, perquè tornin a gaudir de pràctiques físicoesportives i així adoptin actituds vitals positives.

Els resultats de l'actuació no només tenen un efecte en les persones participants, sinó que també contribueixen a un **impacte multidimensional** que afecta els municipis en termes socials, econòmics i mediambientals.

- **Impacte social:** la gestió de les conductes de risc dels joves (addiccions, sedentarisme, etc.) no només millora la vida de les persones participants, sinó que també produeix un impacte en el municipi, i es produeix un retorn social a escala de comunitat.
- **Impacte econòmic:** d'una banda, cal destacar elements com el sobrecost sanitari de l'atenció dels factors de risc esmentats, i de l'altra, la generació d'itineraris formatius i laborals que repercuteixen en l'ocupació dels joves i en els nivells socioeconòmics del territori.
- **Impacte mediambiental:** la generació d'entorns actius a l'espai públic pot ser un vector de recuperació d'espais urbans degradats. Així mateix, pot influir en la conscienciació entre els joves de la necessitat d'interactuar de manera sostenible amb el medi.

Així doncs, el projecte Joventut Esportiva, Societat Activa multiplica la capacitat d'impacte de les administracions locals compromeses amb la transformació de la societat a través de l'esport, en el seu esforç per aconseguir una societat més igualitària i activa.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

BALIBREA I SANTOS (2011). *Deporte en los barrios: ¿integración o control social?* Universitat Politècnica de València.

BEENACKERS, M. A.; KAMPHUIS, C.; GISKES, K.; BRUG, J.; KUNST, A. E.; BURDORF, A., i VAN LENTHE, F. J. (2012). «Socioeconomic inequalities in occupational, leisure-time, and transport related physical activity among European adults: a systematic review». A: *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 9(1), 1-23.

COLLINS, M. (2014). *Sport and social exclusion*. Routledge.

COLLINS, P. H., i BILGE, S. (2020). *Intersectionality*. John Wiley & Sons.

COLLINS, M., i KAY, T. (2014). *Exclusion, education and young people's sport*. A: Ed. M. Collins. *Sport and social exclusion*. Routledge.

Departament d'Educació (2021). *Abandonament prematur dels estudis (18-24 anys)*. Disponible a: <https://educacio.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/indicadors/europeus/abandonament-prematur/>.

DUNNING, E. (1992). «Culture, civilization and the sociology of sport». A: *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 5(4), 7-18.

Eurostat (2021). *Taxa d'atur juvenil a Catalunya*. Disponible a: <https://ec.europa.eu/eurostat>.

GEUDENS, T., i SCHROEDER, K. (2011). *Fit for life. Using sports as an educational tool for the inclusion of young people with fewer opportunities*. Salto-Youth Inclusion Resource Centre.

Idescat (2021). *Indicador de la taxa de risc de pobresa o exclusió social i els seus components*. Disponible a: <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=anuals&n=10412>.

JAMES, C. (2011). *Theory of Change Review: A report commissioned by Comic Relief*. Comic Relief. Disponible a: http://www.theoryofchange.org/wp-content/uploads/toco_library/pdf/James_ToC.pdf.

MCGUIRE, M.; DOTTAVIO, F., i O'LEARY, J. (1987). «The relationship of early life experiences to later life leisure involvement». A: *Leisure Sciences*, 9, 251-257.

Ministerio de Cultura y Deporte (2021). *Encuesta de hábitos deportivos en España 2020*. Secretaría General Técnica.

MITCHELL, J. D.; SIMMONS, C. Y., i GREYERBIEHL, L. A. (2014). *Intersectionality & higher education*. Peter Lang.

Organització de les Nacions Unides (ONU) (2015). «Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development», resolució adoptada per l'Assemblea General, A/RES/70/1. Disponible a: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/>.

ROGERS, P. (2014). *La teoría del cambio*. Síntesis metodológicas: evaluación de impacto. Centre de Recerca d'UNICEF.

Aquesta publicació presenta l'impacte en el territori del projecte transformador "Joventut Esportiva, Societat Activa", el qual impulsa l'activitat física i l'esport entre els i les joves com una eina d'inclusió i de transformació social. Té l'objectiu de lluitar contra l'abandonament esportiu i el sedentarisme durant l'adolescència, especialment en joves en situacions socioeconòmiques desfavorables, per tal que tornin a gaudir de la pràctica esportiva i així assoleixin actituds vitals positives.

El document contextualitza i exposa els resultats de la implementació dels quatre blocs d'intervenció impulsats en el marc del projecte, i inclou un manual d'acció per a la incorporació d'educadores i educadors esportius del projecte transformador "Joventut Esportiva, Societat Activa" a d'altres municipis.

Els projectes transformadors del pla d'actuació de mandat 2020-2023 de la Diputació de Barcelona expressen el compromís de la corporació de la Diputació de Barcelona amb la localització de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides per a un desenvolupament sostenible a la província de Barcelona. Aquests projectes transformadors es presenten classificats a partir de les quatre esferes de l'Agenda 2030: les persones, la prosperitat, el planeta i les aliances, uns àmbits als quals la Diputació de Barcelona amb les seves polítiques locals, pot contribuir amb decisió.

**Diputació
Barcelona**

Àrea d'Educació,
Esports i Joventut

